

ECOURI POSTUME PRIVITOARE LA VIAȚA ȘI ACTIVITATEA LUI IANCU FLONDOR

ANA-GABRIELA POGOREVICI
Colegiul Național „Eudoxiu Hurmuzachi”, Rădăuți
E-mail: gabrieladrahta@yahoo.fr

Posthumous Echoes Concerning the Life and Work of Iancu Flondor

(Abstract)

The Flondor family can be included among the personalities who knew the manner to identify themselves with the Romanian ideal. Active sights on the political field, the members of the Flondor family used their honourable development as intellectuals in order to facilitate the evolution of a complex cultural and political life. Iancu Flondor was an aristocratic Romanian figure. He is mostly known for his vivid patriotism, remarkable political instinct, honesty, dignity, moral integrity and consistency of his political views. His noble presence imposed respect and distinguished himself as a leading Romanian politician whose name is most commonly associated with the major event of the year 1918, which is the Union of Bukovina with Romania. The focus of Iancu Flondor's intense activity was not to pursue his own interest, a reality totally demonstrated in the crucial moments of political turmoil in Bukovina. He even sacrificed part of his fortune to support the cause of the Romanian people from Bukovina, displayed a sense of justice and fought to combat corruption, promoting good governance. His passing became a national grief and that proves that he was admired, respected and loved.

Keywords: Iancu Flondor, gratitude, recognition, political struggle, dignity, emancipation, elite.

(Rezumat)

Familia Flondor poate fi inclusă printre personalitățile care au știut să se identifice cu idealul românesc. Având o prezență activă pe scena politică, membrii acestei familii și-au folosit dezvoltarea onorabilă ca intelectuali pentru a facilita evoluția unei vieți culturale și politice complexe. Iancu Flondor a fost o figură aristocratică românească. Este cunoscut mai ales pentru patriotismul său viu, instinctul politic remarcabil, onestitatea, demnitatea, integritatea morală și consecvența viziunilor sale politice. Prezența sa nobilă impunea respect și s-a distins ca un lider politic român de seamă, al cărui nume este cel mai frecvent asociat cu evenimentul major al anului 1918 –

unirea Bucovinei cu România. Scopul activității intense a lui Iancu Flondor nu a fost urmărirea interesului personal, o realitate dovedită pe deplin în momentele cruciale de frământări politice din Bucovina. A sacrificat chiar o parte din averea sa pentru a sprijini cauza poporului român din Bucovina, demonstrând un profund simț al dreptății și luptând pentru combaterea corupției, promovând o guvernare corectă. Trecerea sa în neființă a devenit o durere națională, ceea ce dovedește că a fost admirat, respectat și iubit.

Cuvinte-cheie: Iancu Flondor, recunoștință, apreciere, luptă politică, demnitate, emancipare, elită.

În ziua de 19 octombrie 1924, Iancu Flondor s-a stins din viață la Storojineț. Conform mărturiei cumnatului său, Sever Zotta, acesta suferea de embolie, de care își dădea foarte bine seama, zicând adeseori că el nu va trăi mult. Nicolae Iorga nota în memoriile sale că liderul bucovinean fusese foarte afectat de decesul soției sale, Elena, survenit în 1918: „Abia cincizeci și trei de ani, dar foarte atins de moartea recentă a soției sale: părul cu totul alb, figură trasă, ochii extraordinari de scânteietori și vioi”¹. În ziua de dinaintea decesului, în 18 octombrie 1924, Flondor s-a simțit bine, seara primind vizita cumnatului său, Octavian Zotta, căruia i-ar fi spus: „Am să dorm bine în noaptea aceasta!”. A doua zi, pe la ora 11.30, servitorul, observând că nu este chemat de stăpânul său, a intrat în cameră și l-a găsit mort în pat „cu o expresie liniștită”. A fost înmormântat în cripta familiei Flondor de la Storojineț². Înmormântarea a avut loc în 23 octombrie 1924 și a fost săvârșită cu un fast deosebit. După sosirea acceleratului de București, care aducea pe trimișii speciali ai Casei Regale, ai Principelui moștenitor și ai partidelor politice, la ora 2 a început solemnitatea funerară. Serviciul divin a fost oficiat de către episcopul Ipolit Vorobkievici, asistat de 20 de preoți din diferite localități ale Bucovinei și de consilierii consistoriali Tarnavski, Șandru, Dan și Toinoionga. După terminarea prohodului, predicatorul catedralei din Cernăuți, preotul Vasra, a evocat în cuvinte mișcătoare viața marelui dispărut³.

Familia Flondor a primit telegrame de condoleanțe din partea oficialităților – Principele Carol: „Primiți, vă rog, condoleanțele mele cele mai simțite pentru marea pierdere ce a suferit-o familia, Bucovina și patria”; prim-ministrul I. I. C. Brătianu: „Plâng cu d-voastră pierderea scumpului d-voastră frate, mare patriot bucovinean, căruia România îi va păstra recunoscătoare amintire”⁴; ministrul Alexandru I. Lapedatu: „Rog, primiți afectuoasele mele condoleanțe pentru pierderea ilustrului dvs. părinte. Rolul și contribuția sa în viața noastră națională îl așează între cei mai aleși și mai valoroși fii ai neamului”; generalul Mănescu: „Împreună cu dvs. și cu întreaga Bucovină iau o vie parte la durerea ce încercați cu pierderea vrednicului

¹ Nicolae Iorga, *Memorii*, vol. II, București, Editura Națională „S. Ciornei”, f. a., p. 347.

² Serviciul Județean Botoșani al Arhivelor Naționale, *Fond familial Dombrowschi*, nr. actului 121, f. 1.

³ „Glasul Bucovinei”, anul VII, nr. 1674, 26 octombrie 1924, p. 1.

⁴ Idem, anul VII, nr. 1671, 23 octombrie 1924, p. 1.

român Iancu Flondor. Numele vrednicului prezident al Adunării Naționale din Cernăuți, care a reîntregit Moldova lui Ștefan, va rămâne în inimile tuturor românilor. Într-un ceas istoric hotărâtor, el luminează o pagină din istoria neamului⁵. Guvernul român a dorit să demonstreze aprecierea față de activitatea intensă a fruntașului bucovinean: „Răposatul I. Flondor a fost, se știe, membru în guvernul I. I. C. Brătianu din anul 1919. Guvernul actual ține să își arate recunoștința față de munca ce a depus-o I. Flondor pentru nația sa ca fruntaș politic și ministru și pentru atitudinea sa patriotică, mai ales în vremurile de robie politică”⁶.

Presa românească a anunțat cu durere dispariția omului politic bucovinean. „Glasul Bucovinei” a prezentat o scurtă biografie a lui Iancu Flondor, recunoscându-i meritele pentru activitatea sa, dar neuitând să îl plaseze în urma lui George Popovici, „acela care a inaugurat politica naționalistă a românilor din Austria. Flondor a fost mâna dreaptă a lui George Popovici”⁷. „Journal de débats”, publicație franceză cu apariții între anii 1789 și 1944, anunța, în numărul de la sfârșitul lui octombrie 1924, decesul patriotului bucovinean, „fost ministru delegat al Bucovinei, președintele guvernului provizoriu al Bucovinei, descendent al unei ilustre familii de nobili din Moldova, liderul unei mișcări iredentiste românești din Bucovina, cel care, în noiembrie 1918, a proclamat unirea Bucovinei cu România”⁸.

Gavril Rotică a publicat, în „Glasul Bucovinei” din 21 octombrie 1924, articolul „La mormântul unui român, Iancu Flondor”⁹. Deși îi reproșa „mândrului boier de la Storojineț” lipsa de originalitate în lansarea unor cugetări politice („Iancu Flondor totuși n-a fost un făuritor de îndrăznețe cugetări politice. Iar atunci când a îmbrățișat vreuna sugerată de alții, n-a găsit în temperamentul său, destul de impetuos de altfel, puterea de perseverență de a o duce la izbândă”), autorul împărtășea unanima prețuire din partea românilor de care se bucura Iancu Flondor, întrucât acesta „are un mare merit pentru care nu este aici inimă românească să refuze a-i recunoaște un loc onorabil în viața românismului din Bucovina. Iar acel merit este că, deși boier, el a fost și român. Gândul nostru vede coborând în cripta boierului de viță de la Storojineț rămășițele pământene ale unui român, care merită o zi de evlavie și reculegere din partea noastră”¹⁰.

Publicația „Adevărul”, în numărul din 22 octombrie 1924, a anunțat moartea „boierului de viță”, numindu-l „una dintre cele mai interesante figuri politice românești, marele român care a susținut o viață întregă cauza românismului, om cinstit până la cea mai extremă limită, om drept, cu caracter integru și cu simțul legalității înfipt în adâncul inimii”. În articol se amintea și de activitatea politică a lui Flondor, remarcându-se unele dintre discursurile sale, care „au rămas până

⁵ Arhivele Naționale Istorice Centrale, Fond *Iancu Flondor*, d. 77, f. 4.

⁶ „Glasul Bucovinei”, anul VII, nr. 1671, 23 octombrie 1924, p. 1.

⁷ *Ibidem*.

⁸ „Journal de débats”, anul 136, nr. 303, 31 octombrie 1924.

⁹ „Glasul Bucovinei”, anul VII, nr. 1669, 21 octombrie 1924, p. 1.

¹⁰ *Ibidem*.

astăzi ca modele de oratorie parlamentară și de curaj civic”¹¹. Traian Vlad, autorul articolului „Armașul și spiritul său justițiar”, a făcut trimitere la atitudinea unui strămoș a lui Iancu Flondor, Tudor Flondor: „Țiu însă să-ți povestesc un fapt istoric, pe care poate că nu-l cunoști. Prin veacul al 17-lea, Tudor Flondor era armaș. Într-o zi, peste măsură de revoltat de jecmăneala și îndrăzeala grecoteilor pripășiți în țară, din plin Divan a luat de urechi pe unul din acești greci boieri, a încălecat pe un măgar, cu fața spre coada măgarului, cu coada în mână și așa l-a plimbat pe străzile Iașului. Fanarioții d-voastră nu trebuie să uite că în vinele lui Iancu Flondor curge sânge de al lui Tudor Flondor, armașul. Această evocare a trecutului, făcută în toilul conflictului cu Ferfkide, n-a avut efect: Iancu Flondor a fost învins. Tudor Flondor Armașul a putut scoate de urechi, din Divan, pe ciocoiul jecmănar. Iancu Flondor, ultimul boier de la Flondoreni, a fost scos din viața publică, printr-un interviu al d-lui Ferekide, la care, grație cenzurii, n-a putut răspunde”¹². Autorul a făcut referire la conflictului cu Ion Nistor, la neînțelegerile cu Pherekyde și la audiența pe care a avut-o la regele Ferdinand, care a avut ca rezultat demisia lui Flondor (într-un interviu acordat ziarului „Chemarea”, acesta a afirmat următoarele: „Nu-ți pot spune de suveran altceva decât că liberalii exploatează în folosul lor popularitatea regelui, în chiar detrimentul sentimentului dinastic”).

„Gazeta Transilvaniei”, fondată în 1838 de George Barițiu, anunța, pe prima pagină, în numărul din 22 octombrie 1924, moartea lui Iancu Flondor, „una dintre marile figuri politice naționale”. Autorul articolului a făcut o incursiune în viața lui Flondor, amintind și rolul important avut de părintele său în viața politică a românilor bucovineni, activitate continuată de Iancu Flondor. Acesta, în 1918, a chemat oștirea română și a rupt, astfel, legăturile cu Austria. De asemenea, nu este omis episodul conflictului cu guvernul central, cauza retragerii lui Iancu Flondor din viața politică și izolarea sa în castelul de la Flondoreni: „Sufletul lui mare, mintea ageră și dorul de-a face bine și de-a da adevărata organizare vieții românești din Bucovina n-au fost lăsate să se arate până la sfârșit din cauza unei politici mărunte locale încurajate de Partidul Liberal, care în Ardeal, ca și în Bucovina, a fost element de dezbinare și de acaparare. Iancu Flondor s-a retras în castelul său de la Flondoreni, unde s-a ferit să se mai atingă de politica unor partide care, la guvern fiind, făceau din Bucovina lui scumpă o țară a favorurilor și abuzurilor, tocmai ceea ce l-a îndemnat să părăsească în 1919 postul de ministru în guvernul Brătianu. Națiunea deplânge azi pierderea unui caracter”¹³.

„Iancu Flondor, unul dintre cei mai puternici stâlpi ai românismului din Bucovina, român credincios mării ce ne-o rezervă viitorul, prieten loial al cinstei, moralei și legalității în viața publică și privată și dușmanul neîmpăcat al oricăror machinațiuni de șiretenie și demagogie”¹⁴ – astfel era anunțat decesul patriotului

¹¹ „Adevărul”, anul XXXVII, nr. 12510, 22 octombrie 1924, p. 1.

¹² *Ibidem*, p. 2.

¹³ „Gazeta Transilvaniei”, anul LXXXVII, nr. 175, 22 octombrie 1924, p. 1.

¹⁴ „Patria”, anul VI, nr. 226, 22 octombrie 1924, p. 1.

bucovinean în publicația „Patria”, din 22 octombrie 1924. Mențiuni despre diferite evenimente și fapte care au marcat viața lui Iancu Flondor conțin remarci precum: „imaculat cavalerm”, „caracter de o rară sobrietate”, „disciplină sufletească superioară”, „călăuzit de idei sănătoase de progres și civilizație”. Accentul este pus în această expunere pe rolul civilizator al moșiei de la Flondoreni, care devine o parte activă în pregătirea unei conștiințe naționale: „Moșia sa de la Flondoreni a fost un model de cultură națională și țărănimea din aceste părți a făcut școală în jurul priceputei și neobositei sale activități. De aceea țărani au privit la acest distins fiu al neamului ca la un părinte, ca la un apostol al ei”¹⁵. Numărul din 23 octombrie 1924 al aceleiași publicații ardelen, într-un articol cu tentă moralizatoare („Răsplata națională. Cu prilejul morții lui Iancu Flondor”), încearcă să găsească răspunsul la întrebarea „Dar ce răsplată națională cerea omul pe care politicianismul românesc l-a condamnat la surghiunul de la Storojeneț?”. Autorul critică neînțelegerile dintre Iancu Flondor, depozitarul intereselor neamului întreg și al provinciei sale („Dar pasul lui de om drept și cinstit, de om care nu cunoștea decât interesele neamului întreg și a provinciei sale, s-a împiedicat în curând de ițele diabolic țesute de sistemul politic patronat atunci ca și azi de liberali”) și guvernul liberal, căruia nu îi era comod „un om dintr-o bucată, întrucât îi stângenea în acțiunea acaparatoare de partizani și de bunuri”. Răsplata așteptată de Iancu Flondor trebuia să transpună în realitate idealul său de integrare a provinciei în cadrul României Mari: „Iancu Flondor visa o țară românească în care fiecare fiu al patriei să se simtă acasă, o țară real constituțională, o țară de drept și de legalitate, în care poporul să fie călăuzit pe drumul cel drept de însuși statul român, cu întreaga lui organizație. Visa un stat părinte și prieten al națiunii, nu unul cu care națiunea cea adevărată să fie mereu în luptă. De această luptă era sătulă națiunea venită în sânul statului național din imperiile străine”¹⁶.

„Adevărul”, în ediția din 26 octombrie 1924, a relatat detalii despre „Cum a fost înmormântat Iancu Flondor”. Acesta a avut parte de funeralii naționale la Flondoreni, devenit locul unui „adevărat pelerinaj al poporului bucovinean”. Atmosfera descrisă în conținutul articolului demonstrează înalta prețuire a locuitorilor față de fruntașul bucovinean: „Orășelul întreg era cernit: drapele negre fluturau nu numai la edificiile publice, ci și la majoritatea caselor particulare. Toata ziua circulația a fost întreruptă, magazinele închise. Străzile erau tixite de localnici și de oameni veniți din mari depărtări ca să asiste la trista ceremonie”¹⁷. Greșeanu, autorul articolului, relatează despre discursurile rostite cu prilejul înmormântării lui Flondor. Și-au luat rămas-bun: ajutorul de primar, Gherman, episcopul Vorobkievici, ministrul Nistor (acesta a făcut istoricul activității rodnice a lui Flondor pe tărâm național, relevând în special caracterul integru al acestuia și marile contribuții pe care le-a adus neamului românesc, prin atitudinea sa hotărâtă de la 1918). În numele ardelenilor a vorbit

¹⁵ *Ibidem*.

¹⁶ Idem, anul VI, nr. 227, 22 octombrie 1924, p. 1.

¹⁷ „Adevărul”, anul XXXVII, nr. 12512, 26 octombrie 1924, p. 2.

Ștefan Cicio-Pop, care a amintit că „Ardealul a văzut în defunctul Iancu Flondor personalitatea cea mai reprezentativă a Bucovinei”. În numele foștilor colaboratori ai lui Flondor a vorbit Dori Popovici, profesorul Gheorghiu a adresat un cuvânt din partea Societății pentru Cultura și Literatura Română în Bucovina, fostul deputat Aurel Țurcan din partea „Clubului Român”, dr. Wachtel în numele Societății „Filarmonica”, iar un delegat al societății studentești „Junimea”, al cărei membru a fost Iancu Flondor, a evidențiat meritele celui dispărut pe terenul cultural, literar și muzical¹⁸.

Preotul F. Bodnărescu, în articolul apărut în ziarul independent „Lumea” (25 octombrie 1924), a prezentat imaginea lui „Iancu Flondor în judecata bucovinenilor”, adăugând binevenite „reîmprospătări istorice” referitoare la „strălucitul fiu al Bucovinei”¹⁹ și contribuția sa la realizarea României Mari. Iancu Flondor era considerat „acel nume fericit, de care e legat pentru de-a pururi și în cea mai mare măsură marele și istoricul act de revenire a sfântului pământ al Bucovinei la trupul țării mame, bărbatul providențial ales în chip meritat din cei mai aleși să prezideze și să proclame cel mai mare act din istoria Bucovinei: unirea necondiționată a Bucovinei cu România”²⁰. Iancu Flondor, numit „marele patriot, mândria Bucovinei”, face dovada cuvintelor: „Mai presus de geniu și talent stă caracterul, sufletul!”.

Discursul rostit de ministrul Ion Nistor la înmormântarea lui Iancu Flondor a fost publicat în „Glasul Bucovinei”, ediția din 26 octombrie 1924. Deși cei doi oameni politici au făcut obiectul unei dispute cu privire la modalitatea de integrare a Bucovinei în cadrul României Mari, Ion Nistor nu a ezitat să aducă în discuție „credința tare” și „voința de fier” ale tânărului fiu de boier, pe care „tradițiunea familiei sale, temperamentul său combativ și o educație îngrijită îl predestinara pentru un rol de frunte în lupta noastră națională”²¹. Grație calităților demonstrate în timp, numele lui Iancu Flondor va fi mereu asociat cu evenimentul politic cel mai important al anului 1918: „Pentru statornicia și pentru încrederea neclintită pe care dânsul a avut-o totdeauna în viitorul neamului său subjugat, destinul i-a rezervat cea mai aleasă răsplată, adică cinstea și fericirea de a prezida la marele act istoric al reîntoarcerii Bucovinei la Patria Mamă”²². Ministrul Bucovinei a amintit de contribuția lui Flondor, în calitate de membru în primul guvern al patriei întregite, la consolidarea României, pe care o iubea cu toată puterea sufletului său cavaleresc. Nistor a avut onoarea de a depune în numele guvernului, pe sicriul mult regretatului defunct, o cunună de stejar, simbolul tăriei și al trăinicieii faptelor sale.

Într-un articol publicat în 1924, inclus în volumul al III-lea al cronicii societății românești, *Oameni cari au fost*, Nicolae Iorga a scris despre Iancu Flondor și „suprema bucurie de a prezida adunarea care a readus Bucovina la trupul cel liber al poporului

¹⁸ *Ibidem*.

¹⁹ „Lumea politică și socială”, anul VII, nr. 1839, 25 octombrie 1924, p. 2.

²⁰ *Ibidem*.

²¹ „Glasul Bucovinei”, anul VII, nr. 1674, 26 octombrie 1924, p. 1.

²² *Ibidem*.

românesc”²³. Marele istoric a amintit despre retragerea din viața politică a lui Flondor și imaginea postumă a acestuia: „A știut să-și guverneze noul ținut eliberat cu prestigiu și autoritate. Cei cari l-au răsturnat o vor recunoaște azi, alături cu aceia care s-au folosit apoi de dânsul în tristele noastre discordii de după război. Nu însă în mijlocul lor va rămâne amintirea lui, ci în mijlocul luptei pe care a dus-o sincer și cavaleresc și în mijlocul biruinței pe care a meritat s-o reprezinte”²⁴.

În volumul *Un album al Cernăuțului*, apărut în anul 1925, este publicat un articol dedicat miniștrilor bucovineni ai României, Iancu Flondor fiind prezentat ca un personaj istoric care a câștigat aprecierea generală și s-a dedicat cauzei naționale, contribuind decisiv la alipirea Bucovinei la România: „Om cu un caracter integru, cu voință de fier; prin gândirea lui, prin voința lui a știut să își câștige stima la toți. Se pune în cauza românismului, contribuind la alipirea Bucovinei la Patria Mama”²⁵.

Figura lui Iancu Flondor a fost evocată și cu prilejul împlinirii a zece ani de la unirea Bucovinei cu Regatul României. În „Universul literar” a apărut articolul „10 ani de la Marea Unire. Iancu cavalier de Flondor. O viață și o pagină de istorie”, semnat de Raul Crăciun. Autorul a scris despre viața lui Iancu Flondor, care „se confundă cu istoria recentă a neamului românesc din Bucovina”²⁶ și contribuția sa la realizarea Marii Uniri: „Când izbucni Războiul Mondial, Iancu Flondor avu imediat viziunea limpede că ceasul eliberării a sosit. El a intrat numaidecât în legătură cu oamenii cari conduceau destinele Regatului, îndemnându-i să ridice sabia și să nu cedeze nimic din drepturile sacre ale României asupra întregii Bucovine”. A fost amintit patriotismul său, puterea de sacrificiu: „Spre a se vedea patriotismul său cald, povestim următoarea scenă: toți frunțașii români din Bucovina erau de acord asupra unirii. Numai Aurel Onciul, cu al său «Partid Democrat», se încapățâna într-o atitudine ostilă. Atunci, Iancu Flondor, care nu vorbea de douăzeci de ani cu Onciul, s-a dus la el și l-a rugat să renunțe la concepția lui de a împărți Bucovina în două, lăsând o parte Ucrainei. Firește, că Onciul n-a putut fi înduplecat. Acesta este omul, dispărut în plânsul plin de recunoștință al unui neam întreg, căruia el i-a închinat cu dărnicie toată viața lui”²⁷.

Aniversarea unirii Bucovinei a fost prezentată și în ziarul „Adevărul”, care a relatat despre pelerinajul de la mormântul lui Iancu Flondor din Storojineț, unde au ținut cuvântări Pan Halippa, Voicu Nițescu, Pompiliu Ionițescu și T. Săuciuc-Săveanu. „Organizația Partidului Național Țărănist din Bucovina a luat inițiativa

---

²³ Nicolae Iorga, *Oameni cari au fost*, vol. III, București, Fundația pentru Literatură și Artă „Regele Carol II”, 1936, p. 150.

²⁴ *Ibidem*, p. 151.

²⁵ Isiu Gronich, „Miniștri bucovineni ai României”, în vol. *Un album al Cernăuțului*, Cernăuți, Tipografia Luceafărul, 1925, pp. 47–48.

²⁶ „Universul literar”, anul XLIV, nr. 50, 9 decembrie 1928, p. 2.

²⁷ *Ibidem*.

comemorării a zece ani de la data de 27 octombrie 1918, când, într-o memorabilă ședință a Constituantei bucovinene, poporul românesc din această provincie a hotărât independența Bucovinei și apoi unirea ei cu Patria Mamă. Pregătirile acestei grandioase comemorări au fost făcute de prof. univ. Sauciuc-Săveanu, șeful organizației național-țărăniște din Bucovina și Hotin. Ședința aceasta urma să se țină la Cernăuți, dar cernăuțenii au cedat-o Storojinețului în semn de pietate și omagiu [adus] aceluia care simbolizează unirea Bucovinei la România și care-și are locașul de veșnică odihnă la Storojineț: Iancu Flondor”. Pentru patriotismul de care a dat dovadă, prof. univ. V. Gheorghiu l-a așezat pe Flondor alături de membrii familiei Hurmuzachi: „Iancu Flondor întruchipa toate aspirațiunile noastre și el și-a pus tot ce avea mai bun în suflet în serviciul cauzei mari a românilor din Bucovina și pentru salvarea intereselor naționale și culturale ale ei. Iancu Flondor este alături de marii Hurmuzăchești fala și mândria Bucovinei. Este marele ei fiu, patriot și bărbat de stat. Deci nu puteam să nu venim mai întâi aci la Storojineț, la mormântul lui Iancu Flondor. Am venit să-i spunem toată admirația, recunoștința și să aducem omagii memoriei sale”²⁸. T. Sauciuc-Săveanu arăta că „Iancu Flondor a fost figura reprezentativă a naționalismului intransigent din vremea Bucovinei austriece și a fost exponentul neînfricoșat al românilor în lupta lor de apărare a drepturilor de pe acest pământ strămoșesc împotriva guvernatorilor – prigonitori ai Bucovinei. Iancu Flondor a fost simbolul ideii de unire a Bucovinei cu Patria Mamă chiar înainte de a izbucni Războiul Mondial. A văzut împlinindu-se sub ochii săi și sub președinția sa cel mai măreț act din istoria Bucovinei: unirea ei cu Patria Mamă”²⁹. În consecință, „această Bucovină nu poate să lase să treacă ziua de azi fără să vină la mormântul fiului său credincios”. De asemenea, au rostit discursuri: avocatul Vasilovschi, deputatul Pompiliu Ionițescu, care a adus salutul tuturor românilor din Vechiul Regat și a evocat personalitatea lui Iancu Flondor și deputatul Voicu Nițescu, care a vorbit în numele Ardealului și Banatului: „El a fost moștenitorul și depozitarul credincios și vrednic al tradițiilor, al sufletului, al credinței și al marilor idealuri care au încălzit pe marii bărbați ai Bucovinei din vremea grelelor lupte pentru salvarea, conservarea și înaintarea poporului bucovinean. El a fost succesorul de drept și de fapt al Hurmuzăcheștilor, care împreună cu ardelenii de sub conducerea lui Andrei Șaguna și cu bănățenii, au plecat cu memoriul lor de la 25 februarie 1849 la Olmutz pentru independența națională a tuturor românilor și pentru federalizarea tuturor provinciilor locuite de ei din fosta Monarhie Austro-Ungară. Mă închin smerit în fața icoanei vii a marelui Iancu Flondor, făcând făgăduința că ardelenii și bănățenii vor păstra, ca și voi bucovinenii, pe vecie, amintirea lui”. Din partea Basarabiei a susținut un discurs Pan Halippa. Ziua următoare, în prezența lui Ștefan Cicio-Pop, prezent la Cernăuți, s-au ținut cuvântări la mormântul lui Vasile Bodnărescu, Dionisie Bejan, George Popovici, urmate de un serviciu religios și un parastas³⁰.

---

²⁸ *Ibidem.*

²⁹ *Ibidem.*

³⁰ *Ibidem.*

Comemorarea de la Storojineț a fost prezentată și în ziarul „Dreptatea”, din octombrie 1928, accentuându-se personalitatea lui Iancu Flondor, numit „atletul redeşptării naționale și adversarul fanariotismului brătienist”³¹. Numărul din noiembrie al aceluiași cotidian face referire la discursul rostit de Constantin Isopescu-Grecul la mormântul lui Iancu Flondor, despre începuturile politice ale acestuia și perioada comună de practică efectuată la un notar din Storojineț, „prilej cu care mă dăduse prin oarecare vreme în casa lui ospitală. Multe și diferite au fost problemele cu care ne ocupaserăm, discutându-le mai ales în plimbări, ce le făceam pe înserate pe drumul care duce de la vechiul conac din Flondoreni spre oraș. Abordăram – și astfel nici nu se putea – în discuție și problema politicii românești din Bucovina și atunci Iancu Flondor, cu temperamentul său de Prometeu, se înflăcăra până la frenezie și se determină în sfârșit a părăsi metoda sterilelor meditațiuni și a păși în arena politicii active”³². Referitor la anul 1918, autorul îi acordă o aura de voievod lui Flondor și exprimă recunoștința pentru aportul la realizarea României Mari: „Și atunci Iancu Flondor descalecă din conacul său din Storojineț și făurește cu mână de fier realipirea pentru vecie a scumpei noastre Bucovina la Patria Mamă. A făurit realipirea și apoi s-a dus, s-a dus pentru totdeauna. Iar noi azi, după zece ani, stăm în jurul mormântului său ca să-i aducem în amintirea zilelor celor mari de atunci prinorul adâncei recunoștințe a întregului popor român. Iubite Iancule, marele nostru căpitan! Am venit la mormântul tău ca să-ți binecuvântăm amintirea, dar binecuvântează-ne și tu pe noi și pe urmașii noștri. Căci grele sunt încă zilele ce ne așteaptă întru menținerea unirii desăvârșite. Tu, însă, dormi în pace! Iar în zilele mai grele ori senine, noi și urmașii noștri ne vom tot întoarce la mormântul tău ca să-ți raportăm despre soarta dulcii Bucovine”³³.

În articolul dedicat lui Iancu Flondor din ziarul „Curentul”, numărul din 1 noiembrie 1918, se amintește despre absența guvernului de la comemorarea de la Storojineț, acesta fiind preocupat de sărbătorile dobrogene de la Constanța: „Nu prea vedem cum ar fi putut serba guvernul Brătianu împlinirea celor zece ani de la unirea Bucovinei, când ar fi trebuit să evoace amintirea lui Iancu Flondor”³⁴. Autorul articolului, Pamfil Șeicaru, a evocat episodul premergător unirii, când Iancu Flondor i s-a adresat lui Aurel Onciul, care se făcuse promotorul rutenilor: „Iancu Flondor s-a îndreptat spre cel ce-l batjocorise și, cu simplitate, i-a spus: «Ceașul izbăvirii se apropie, am uitat tot ce mi-ai spus, dă-mi mâna ca toți românii să fim strânși uniți, pentru a lua hotărârea cea mare». Cei care au fost de față atunci, spun că lui Iancu Flondor îi tremura glasul de emoție și că avea ochii umezi de lacrimi. Dar Aurel Onciul a rămas neînduplecat la rugămintea lui Iancu Flondor; și acesta, mâhnit că nu poate smulge din rătăcirea-i păcătoasă un suflet românesc, și-a dus la capăt hotărârea: a înfăptuit unirea”. Șeicaru vede în Iancu Flondor „un naționalist

³¹ „Dreptatea”, anul II, nr. 314, 28 octombrie 1928, p. 4.

³² *Idem*, anul II, nr. 338, 20 noiembrie 1928, p. 2.

³³ *Ibidem*, p. 3.

³⁴ „Curentul”, anul I, nr. 289, 1 noiembrie 1928, p. 1.

dornic de creație în toate domeniile de afirmare, o minte limpede care vedea repede soluția celei mai complicate probleme, ca și mijloacele de înfăptuire. Avea, însă, o mare scădere: se înșela asupra oamenilor, crezându-i mai buni decât sunt, mai idealști, mai capabili de o acțiune frumoasă”. Finalul articolului lansează o invitație pentru autorități: „Dar de ce nu s-a gândit nimeni să pornească inițiativa unui monument lui Iancu Flondor? Ar fi o postumă recunoaștere a tot ceea ce-i datorește ideea românească afirmată în Bucovina”³⁵.

La zece ani de la moartea lui Iancu Flondor, publicația „Glasul Bucovinei” a relatat despre săvârșirea unui parastas pentru fruntașul bucovinean, „cel mai mare român bucovinean, care sub conducerea austriacă a fost animatorul și călăuzitorul vieții românești”³⁶. Acest serviciu religios reprezenta o dovadă a grațitudinii față de contribuția lui Flondor la înfăptuirea unirii Bucovinei cu România: „Unitatea unui popor se păstrează prin cultul morților săi și parastasul de ieri i-a adus o mică recunoștință marii sale înfăptuiri. După parastas, un profesor universitar a ținut o conferință tratând despre Iancu Flondor. După aceea s-a luat inițiativa de a se face marelui Iancu Flondor o statuie”³⁷.

În publicația „Epoca” a apărut un articol semnat de Eusebie Vicol, prilejuit de comemorarea a zece ani de la moartea lui Iancu Flondor, pe care l-a numit „vulturul plăeșștilor meleaguri ale Moldovei de Sus”³⁸. Autorul face un parcurs al activității lui Flondor în plan politic și amintește de sprijinul moral și material oferit oricărui inițiativă culturale: „Omul a cărui a zecea prăznuire de la moarte se oficiază în capela familiei Flondorenilor a fost cel mai de frunte sprijinitor cu fapta a tuturor acțiunilor culturale românești. La Societatea pentru Cultură, la toate instituțiile noastre care răzbeau din greu la afirmarea graiului, credinței și obiceiurilor noastre, la români, fie constituiți în grupuri sau individual, Iancu Flondor a dat. A dat tot ce-a câștigat și și-a dat și averea moștenită de la buni și străbuni. Și pentru tot ce-a dat, și pentru tot ce-a fost și pentru toți pe câți i-a făcut oameni, azi nu-i decât o trecătoare gândileală a memoriei acestui nume și poate că și câteodată e brăzdat subconștientul individului respectiv de câte un oftat de regret după cel ce-a fost Iancu Flondor”³⁹. Autorul este critic la adresa autorităților pentru că nu au dat importanța cuvenită evenimentului și nu cinstesc nume emblematice ale Bucovinei: „La Cernauca, pentru a se putea ridica o troiță de stejar pe mormântul lui Eudoxiu Hurmuzachi a fost nevoie de inițiativa părintelui Gh. Sofian, pentru ca să se adune 3 sau 4 mii de lei. Halul în care ajunsese acel mușuroi de pământ, care adăpostește pe un fruntaș între fruntașii românismului, era mai mult decât o sfidare. Acum se anunță și participarea d-lui ministru al Muncii, și rector al Universității «Carol al II-lea» la inaugurarea acelei cruci de lemn”⁴⁰.

---

³⁵ *Ibidem*.

³⁶ „Glasul Bucovinei”, anul XVII, nr. 4422, 22 octombrie 1934, p. 2.

³⁷ *Ibidem*.

³⁸ „Epoca”, nr. 1724, 21 octombrie 1934, p. 1.

³⁹ *Ibidem*.

⁴⁰ *Ibidem*.

Teofil Sauciu-Săveanu, în cadrul unei conferințe susținute la societatea academică studențească „Junimea”, în ziua de 28 octombrie 1934, în Sala Societății „Armonia” din Cernăuți, preia câteva aprecieri la adresa lui Iancu Flondor făcute în presa vremii, în perioada contemporană cu acesta: „născut să cârmuiască cu bărbăție și curaj neînfrânt corabia națiunii române din această țară” („Patria”, 1900); „persoană morală compusă din sentimente, gânduri și fapte românești” („Deșteptarea”, 1904); „capul național român” (așa îl numeau românii din Rădăuți într-o adresă din 1909). Se remarcă definirea unei personalități complexe și complete din perspectivă morală și politică, un model care îi impulsiona și motiva pe români: „Iancu Flondor a fost omul politic în accepția adevărată a cuvântului, care avea o viață interioară de luminată înțelegere, de rafinată cultură, de curaj și mândrie națională, de constante vibrațiuni sufletești. S-a deslușit ca un exemplar unic care vine să ne stimuleze și să ne îndrumeze spre ținte sublime”⁴¹.

La 15 ani de la moartea lui Iancu Flondor, „Universul” din 3 noiembrie 1939 readuce cititorii la mormântul lui Iancu Flondor. A fost oficiat un parastas în fața bisericii vechi unde este mormântul acestuia, săvârșit de un sobor de preoți, în frunte cu preotul George Filievici. La acest parastas întru pomenirea marelui Iancu Flondor au asistat Șerban și Neagoe Flondor, fiii lui Iancu Flondor, dr. D. Rusu, primarul orașului, dr. E. Scripa, ajutor de primar, col. Țurturescu, prefectul județului, contele della Scala, precum și numeroși intelectuali și țărani din localitate. După terminarea slujbei religioase, preotul George Filievici, protoiereul județean a rostit o înălțătoare cuvântare, arătând că „Iancu Flondor, născut la 1865, în Storojineț, a fost crescut de către părinții săi, boieri moldoveni și ei, în spirit național românesc. Întors de la Viena cu titlul de doctor în științele juridice, a înființat împreună cu dr. George Popovici Partidul Poporului, luptând ambii pentru neamul românesc de pe aceste meleaguri. Fiind ales deputat în Dieta țării de pe atunci, Iancu Flondor a dus lupta pe față în contra împilătorilor nației românești din Bucovina, iar la prăbușirea fostei Austrii, Iancu Flondor a ridicat steagul românesc, declarând în Consiliul Național, alături de mitropolitul Vladimir de Repta, Dionisie cav. de Bejan și fruntașii intelectuali și țărani că: «Au căzut lanțurile odioase ale robiei și a sosit ceasul unirii Bucovinei pe vecie și fără condiție cu Patria Mamă, România». Iancu Flondor a fost de o cinste și corectitudine exemplară și un mare luptător naționalist”⁴².

La împlinirea a 20 de ani de la Marea Unire, Ion Nistor a făcut un apel către foștii membri ai Consiliului Național și ai Congresului General al Bucovinei de a contribui la alcătuirea lucrării *Amintiri răzlețe din timpul Unirii*, care să cuprindă amintiri personale ale fiecăruia din timpul acestui eveniment, inițiativă la care au răspuns toți membrii în viață. În lucrare au fost publicate discursurile, declarațiile și cuvântările susținute în ședințele Consiliului Național, Congresului General, Parlamentului României ale celor decedați. Referitor la activitatea lui Iancu

⁴¹ „Dreptatea”, anul VIII, nr. 2132, 1 noiembrie 1934, p. 6.

⁴² „Universul”, anul LVI, nr. 302, 3 noiembrie 1939, p. 2.

Flondor, importante sunt mărturiile lui Florea Lupu și Alexe Procopovici. Florea Lupu, fost membru în Consiliul Național și în Congresul General al Bucovinei, surprinde „Un episod din vremea Unirii Bucovinei cu Patria Mamă”. Acesta a fost prezent în Sala de Ședință a Palatului Țării în seara când s-a votat alipirea Bucovinei cu Patria Mamă. Atunci a sosit o delegație a Sfatului Național din Rădăuți, în frunte cu fostul consilier de tribunal, Constantin Năstasi, pentru a-l informa pe I. Flondor de constituirea Consiliului Național din Rădăuți: „D-l Flondor a declarat că nu cunoaște niciun Consiliu Național format în provincie și că unicul Consiliu Național îndreptățit de a dispune asupra sorții Bucovinei este numai Consiliul Național din Cernăuți, în care se află toți deputații țării. Atunci se frământase mereu în sala de ședință chestiunea dacă alipirea țării să se facă condiționată de anumite postulate autonomice sau necondiționată. Alipirea s-a votat în fine necondiționat”⁴³. Mărturiile lui Alexe Procopovici, fost membru în Consiliul Național și în Congresul General, consilierul lui Flondor în perioada în care a fost ministru delegat al Bucovinei, demonstrează „desăvârșita prețuire” de care se bucura acesta din partea tuturor și amintesc de opoziția întâmpinată din partea guvernului central cât timp a avut funcția de ministru delegat al guvernului, cu sediul la Cernăuți: „Pe urma conflictelor sale personale și competițiilor din jurul său, Iancu Flondor se simțea hărțuit și nedreptățit. La București nu a putut găsi priceperea și sprijinul la care se aștepta. Orgoliul lui jignit a fost exploatat de cei ce îi ofereau colaborarea lor cu orice preț și credeau că pot face uitate, acoperindu-le cu marele lui prestigiu moral, anumite atitudini foarte compromițătoare pentru el”⁴⁴.

Cotidianul „România” a publicat un articol omagial, „20 de ani de la reînvierea suveranității naționale a poporului român din Bucovina”, semnat de Eugen Popovici. Într-o manieră cronologică, asistăm la o expunere a evenimentelor care au premers actul unirii din 28 noiembrie 1918, zi care marchează „apoteoza națională a românismului bucovinean; la această dată s-a desfășurat grandiosul final al unor acte naționale de aceeași epocală însemnătate”⁴⁵. Se impunea cu această ocazie reînnoirea jurământului de credință față de regele Carol al II-lea: „Astăzi, după 20 de ani de când stăpânirea românească s-a statornicit de-a pururi pe meleagurile băștinătății noastre etnice și de neîntrecută măreție istorică, noi, moștenitorii atâtor mucenice generații, care au trăit, s-au sacrificat și au înfăptuit prin însăși vrerea și energia lor unirea Bucovinei în hotarele României Mari, nu putem avea o altă îndatorire patriotică mai înaltă și un alt comandament de conștiință mai determinant, decât de a reînoi cu acest prilej jurământul nostru de veșnică și nețărmurită credință pentru stăpânitorul destinelor noastre, Regele Carol II, învederând bărbăteasca voință de a muri vitejește pentru apărarea intangibilității fruntăriilor statului român”⁴⁶.

⁴³ Florea Lupu, „Un episod din vremea unirii Bucovinei cu Patria-Mamă”, în vol. Ion. I. Nistor, *Amintiri răzlețe din timpul Unirii*, Cernăuți, Tiparul „Glasul Bucovinei”, 1938, p. 194.

⁴⁴ Alexe Procopovici, „Din vremurile unirii noastre”, în Ion. I. Nistor, *op. cit.*, p. 322.

⁴⁵ „România”, anul I, nr. 181, 29 noiembrie 1938, p. 2.

⁴⁶ *Ibidem*.

În contextul întâmplărilor petrecute în jurul Fondului religios al Bucovinei, Pamfil Șeicaru a publicat, în 1940, un articol în „Curentul”, în care face trimitere la cel care rezumă în el sufletul românesc, Iancu Flondor, despre care afirmă că „era mândru de neamul lui, era vecinic înaintătorul cauzelor românești, trăia cu aprigă pasiune afirmarea drepturilor imprescriptibile ale neamului românesc în Bucovina și niciun sacrificiu nu-l socotea prea mare. Dacă a existat, înainte de Unire, o învioreare românească în Bucovina, ea se leagă de numele Flondor, fie pe planul muzical cu acea operă «Moș Ciocârlan», compusă de Teodor Flondor, fie pe planul politic, cu Iancu Flondor»⁴⁷. Pamfil Șeicaru l-a cunoscut pe Flondor în aprilie 1919, când acesta era ministru delegat al Bucovinei în guvernul Brătianu. Autorul rememorează conflictul lui Flondor cu Mihai Pherekyde și cauzele demisiei din funcția de ministru al Bucovinei: „Îmi amintesc de acele zile de încordare bătaioasă, când Iancu Flondor se găsea în conflict cu Mișu Pherekyde. Cauza dezacordului era Fondul religios. Iancu Flondor vroia să anuleze contractul de exploatare a pădurilor Fondului religios, obținut de Max Anhauh în ultimele zile ale regimului austriac. Teza lui Iancu Flondor era românească, era dreaptă, avea toate legitimizeările juridice, dar teza lui Max Anhauh era rentabilă pentru nerușinatele potăi ale politicianismului românesc. Și – Dumnezeu să-l ierte! – Mișu Pherekide nu era ușă de biserică! [...] Iancu Flondor nu cunoștea tranzacția și nu negocia cauzele românești, era fatal ca să fie învins. La 1919, bietul Iancu Flondor a deschis lupta. Era cea mai reprezentativă figură a românismului, avea prestigiul unei mari victorii naționale, unirea, dar când a vroit să smulgă Fondul religios din ghearele lui Max Anhauh, a căzut învins. Glasul românesc al lui Iancu Flondor, această trâmbiță a renașterii naționale în Bucovina, a fost acoperită de elocința negustorească a lui Max Anhauh. Bătrânul s-a retras la Flondoreni și a închis ochii, împărtășit cu amărăciunea unei înfrângerii a cauzei românești. După 21 de ani, problema Fondului religios a rămas intactă»⁴⁸.

Ziarul extremei drepte românești, „Porunca Vremii”, a publicat o serie de articole dedicate „precursorilor naționalismului biruitor”. În numărul din ianuarie 1943, C. Nicolau-Stroești i-a făcut un portret lui Iancu Flondor, pe care l-a așezat în galeria oamenilor de stat care nu au acceptat compromisul pe tărâm politic: „Iancu Flondor, marele boier din Flondoreni Bucovinei, fusese croit din stofa marilor caractere umane care au dat țării câteva exemple strălucite, ca de alde Lascăr Catargiu, Dimitrie Brătianu, Costache Negri, Matei Cantacuzino, oameni care au preferat să părăsească arena politică decât să cedeze cu o iota din catehismul credințelor lor curate și din principiile lor de etică politică. Oameni ca Iancu Flondor cinstesc un neam întreg și dau adevărată măsură morală sublimelor virtuți ce trăiesc în datina românească»⁴⁹. Susținerea necondiționată a cauzei naționale s-a aflat mereu între prioritățile lui Iancu Flondor, care a luptat constant pentru unitatea neamului românesc în calitatea lui de „adevărat părinte sufletesc al

⁴⁷ „Curentul”, anul XIII, nr. 4356, 29 martie 1940, p. 1.

⁴⁸ *Ibidem*.

⁴⁹ „Porunca vremii”, anul XII, nr. 2437, 3 ianuarie 1943, p. 2.

românilor”: „Boier nu doar prin sângele albastru care îi curgea neastâmpărat prin vine, atunci când era vorba de soarta neamului său, boier, însă, și încă de cei mai de rasă, prin caracterul său franc, prin firea sa cinstită. Iancu Flondor a fost un om. Om dintr-o bucată, caracter de granit, inimă de aur. Un puritan politic de clasică concepție romană și de nobilă ținută aristocratică. Naționalist înfocat și luptător idealist, a sprijinit orice manifestațiune publică care avea drept scop să servească cauza națională. O viață întreagă a luptat deschis și neînfricat în primele rânduri și la loc de frunte pentru drepturile naționale ale românilor din Bucovina și pentru unitatea neamului românesc”⁵⁰.

Ion Nistor, în lucrarea *Istoria Bucovinei* (capitolul al XIV-lea, „Reintegrarea Bucovinei în Regatul României”), a făcut referire la tensiunea care a stat la baza conflictului dintre cei doi miniștri ai Bucovinei, Flondor și Nistor, ale căror concepții politice au dus la ruptura dintre aceștia, pentru că aveau păreri diferite asupra rolului ce trebuia jucat de Bucovina în cadrul României întregite. Ion Nistor era adeptul unui mod de gândire etatist, de tip francez, pe când Iancu Flondor avea o concepție de natură germană, poporul fiind privit ca un organism viu⁵¹. Rezolvarea „crizei bucovinene” a venit odată cu acceptarea demisiei din funcția de ministru delegat al Bucovinei cu sediul la Cernăuți a lui Iancu Flondor și preluarea acestei funcții de către Ion Nistor. „Nu este însă mai puțin adevărat că se putea observa pretutindeni o rezistență ostilă față de noua administrație românească susținută de «bucoviniștii» austrofili care visau mereu la tragerea unui cordun sanitar la Burdujeni, pe care-l doreau așa de mult. Vechea tensiune între «bucoviniști» și naționali începu să se accentueze tot mai mult, găsind sprijin și la unii dintre secretarii de serviciu și, mai ales, la secretarul general al serviciului administrativ al Bucovinei. Din tensiunea aceasta luă naștere conflictul dintre miniștrii Bucovinei – Flondor și Nistor –, care în aprilie 1919 cunosc o formă acută, determinând pe Flondor să ceară guvernului din București nici mai mult, nici mai puțin decât demiterea din guvern a miniștrilor Alexandru Constantinescu și Ion Nistor, prin următoarea notă verbală ultimativă adresată președintelui Consiliului de Miniștri *ad interim*, Mihai Ferechide. Răspunsul hotărâtor al guvernului central din București la nota ultimativă a lui Flondor a fost, precum era și firesc, primirea demisiei sale și însărcinarea lui Ion Nistor cu administrația Bucovinei, în ziua de 4 aprilie 1919”⁵².

Recunoștința și aprecierea față de activitatea unor personalități marcante în orice domeniu, din dorința de a evita așternerea unei „înserări liniștitoare a uitării”⁵³, poate fi dovedită și prin grija de a amplasa în locuri publice statui, busturi, monumente de aducere aminte, menite să păstreze memoria colectivă a comunităților.

⁵⁰ *Ibidem*.

⁵¹ Florin Pintescu, „Concepții politice la Iancu Flondor și Ion Nistor”, în „Codrul Cosminului”, s.n., nr. 1 (11), 1995, p. 257.

⁵² Ion Nistor, *Istoria Bucovinei*, București, Editura Humanitas, 1991, p. 408.

⁵³ Ilie Corfus, *Unirea Bucovinei. Cuvinte pe marginea aniversării a două decenii de la Unire*, Cernăuți, Tiparul Glasul Bucovinei, 1938, p. 76.

Iancu Flondor are busturi în localitățile: Rădăuți (realizat de sculptorul Marcel Mănăstireanu în 2009), Suceava (realizat de artistul plastic Virgil Scripcariu și inaugurat de ziua Bucovinei, cu ocazia centenarului Marii Uniri, în 2018), Alba Iulia (opera aceluiași artist plastic, Virgil Scripcariu, bustul a fost dezvelit în ajunul celebrării Centenarului Marii Uniri, pe Aleea Unioniștilor) și Ploiești (dezvelit tot cu prilejul centenarului Unirii, pe Aleea Făuritorilor Unirii). De asemenea, numele unor străzi sunt un instrument important al culturii memoriei. Bulevardele din marile orașe poartă numele unor personaje istorice, parte integrantă a istoriei locale. „Glasul Bucovinei”, la finalul anului 1936, amintea despre existența în Cernăuțiul interbelic a unei străzi „Iancu Flondor”, care avea „meritul” de a crea o „ruptură în două” a locuitorilor după criteriile: „iese pe Flondor” și „nu iese pe Flondor”, „în care un iscusit ar fi probabil tentat să implice și trăsături anumite de caracter”⁵⁴. Frecventarea acestei străzi avea beneficiul de a contribui la dezvoltarea unui sentiment de coeziune și apartenență la o anumită comunitate selectă: „Întâlnirea zilnică, între faptul amurgului și zvonul miezului nopții, a celor ce se plimbă cu regularitate pe [strada] «Flondor», aduce acestora avantajul că ajung de se cunosc între ei măcar din vedere, unii și personal. La înapoierea acasă, pentru culcare, prietenul care întâmplător a fost sechestrat de motive mai serioase, te întreabă cu interes cine a lipsit de la «Flondor» și trebuie să-i furnizezi informații precise, de pildă că nu l-ai văzut pe tipul acela, care stă de obicei răzimat la «Regal», lângă intrare, sau pe acela care se oglindește în toate vitrinile (se descrie cu gesturi, comportări, acestea fiind mai plastice și ușor de întipărit în memorie)”⁵⁵.

Iancu Flondor face parte din aristocrația oamenilor politici români. Nimeni nu-i poate contesta patriotismul său ardent, simțul politic deosebit, onestitatea, demnitatea, integritatea morală, consecvența convingerilor politice. Impunea respect prin simpla lui prezență, avea un comportament care contrasta cu cel al contemporanilor. Moartea lui Flondor a fost receptată ca o mare pierdere pentru întreaga românie și acest lucru arată că a fost admirat, respectat, iubit de către cei care l-au cunoscut. Încheiem această expunere, preluând inspiratele aprecieri ale profesorului Teofil Sauciuc-Săveanu, care susținea că întreaga conștiință național românească nu are voie să-l dea uitării pe cel mai mare luptător al cauzei românești din Bucovina, „nemuritorul Iancu Flondor”.

BIBLIOGRAFIE

1. Corfus, Ilie, *Unirea Bucovinei. Cuvinte pe marginea aniversării a două decenii de la Unire*, Cernăuți, Tiparul Glasul Bucovinei, 1938.
2. Gronich, Isiu, „Miniștri bucovineni ai României”, în vol. *Un album al Cernăuțiului*, Cernăuți, Tipografia Luceafărul, 1925.

---

⁵⁴ „Glasul Bucovinei”, anul XIX, nr. 4968, 19 decembrie 1936, p. 3.

⁵⁵ *Ibidem*.

3. Iorga, Nicolae, *Memorii*, vol. II, București, Editura Națională „S. Ciornei”, f. a.
4. Idem, *Oameni cari au fost*, vol. III, București, Fundația pentru Literatură și Artă „Regele Carol II”, 1936.
5. Lupu, Florea, „Un episod din vremea unirii Bucovinei cu Patria-Mamă”, în vol. Ion. I. Nistor, *Amintiri răzlețe din timpul Unirii*, Cernăuți, Tiparul „Glasul Bucovinei”, 1938.
6. Nistor, Ion, *Istoria Bucovinei*, București, Editura Humanitas, 1991.
7. Procopovici, Alexe, „Din vremurile unirii noastre”, în vol. Ion. I. Nistor, *Amintiri răzlețe din timpul Unirii*, Cernăuți, Tiparul „Glasul Bucovinei”, 1938.
8. Pintescu, Florin, „Conceptii politice la Iancu Flondor și Ion Nistor”, în „Codrul Cosminului”, s.n., nr. 1 (11), 1995.
9. Arhivele Naționale Istorice Centrale, Fond *Iancu Flondor*.
10. Serviciul Județean Botoșani al Arhivelor Naționale, *Fond familial Dombrowschi*.
11. „Adevărul”, anul XXXVII, octombrie 1924.
12. „Curentul”, anul I, noiembrie 1928; anul XIII, martie 1940.
13. „Dreptatea” anul II, octombrie, noiembrie 1928; anul VIII, noiembrie 1934.
14. „Epoca”, octombrie 1934.
15. „Gazeta Transilvaniei”, anul LXXXVII, octombrie 1924.
16. „Glasul Bucovinei”, anul VII, octombrie 1924; anul XVII, octombrie 1934; anul XIX, decembrie 1936.
17. „Journal de débats”, octombrie 1924.
18. „Lumea politică și socială”, anul VI, octombrie 1924.
19. „Patria”, anul VI, octombrie 1924.
20. „Porunca vremii”, anul XII, ianuarie 1943.
21. „România”, anul I, noiembrie 1938.
22. „Universul literar”, anul XLIV, decembrie 1928.
23. „Universul”, anul LVI, noiembrie 1939.